

Sabina KAUF, Piotr STEC
Uniwersytet Opolski
skauf@uni.opole.pl, pstec@uni.opole.pl

SZKOLNICTWO WYŻSZE JAKO CZYNNIK ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU REGIONÓW

Streszczenie. W artykule omówiono rolę uczelni w zrównoważonym rozwoju regionów. Przedstawiono oczekiwania JST wobec uczelni określone w ich strategiach oraz prawne instrumenty sterowania współpracą uczelni z regionem w obecnych przepisach i *Ustawie 2.0*.

Słowa kluczowe: zrównoważony rozwój, szkolnictwo wyższe, reforma

HIGHER EDUCATION – A FACTOR IN SUSTAINABLE REGIONAL DEVELOPMENT

Abstract. The paper deals with the role universities play in sustainable regional development. Models of university-region cooperation presented in regional strategies have been identified. Legal framework for the aforementioned cooperation and proposed legislative changes have been analysed.

Keywords: sustainable development, higher education, reforms

1. Wprowadzenie

Tocząca się obecnie debata nad zmianą systemu szkolnictwa wyższego skłania ku podjęciu problematyki roli i znaczenia uczelni wyższych w zrównoważonym rozwoju regionalnym i lokalnym. Uczelnie wyższe są inicjatorami zmian i kreatorami wiedzy w regionach. Poprzez odpowiednie oferty edukacyjne i programy nauczania stymulują zatrudnienie młodych absolwentów. Ich działalność badawcza i ekspercka oraz integracja w regionalne sieci tworzenia wartości (publicznej) jest warunkiem rozwoju regionalnego oraz kształtowania podstaw do należytego wypełniania ról zawodowych i społecznych przez pracowników. Ponadto uczelnie wyższe są dysponentami środków rzeczowych i finansowych, dzięki którym

przyczyniają się do kształtowania przestrzeni, w której funkcjonują. Powyższe sprawia, że uczelniom wyższym przypisywana jest tzw. Third Mission, zgodnie z którą do podstawowych funkcji szkolnictwa wyższego, obok edukacji i badań, należy działalność na rzecz rozwoju regionalnego. Inaczej niż w sektorze przedsiębiorstw ustalanie celów strategicznych uczelni jest mocno powiązane z polityką publiczną. Mimo gwarantowanej konstytucyjnie autonomii władza publiczna może sterować kierunkami rozwoju sektora akademickiego za pomocą odpowiednio ustawionych bodźców, wręczając go w realizację polityki państwa.

Przedmiotem niniejszego artykułu jest próba pokazania, jak rolę uczelni widzą w swoich strategiach poszczególne województwa, jakimi środkami państwo zachęca uczelnie do działania na rzecz regionu oraz jakie zmiany w tym zakresie wprowadzi *Ustawa 2.0*.

2. Pojęcie i istota zrównoważonego rozwoju regionalnego

Intuicyjnie zrównoważony rozwój definiuje się jako rozwój/wzrost społeczno-gospodarczy, uwzględniający priorytety ekologiczne. Potrzeba wdrożenia jego zasad nie wynika jednak tylko z intuicji, ale z rzeczywistych potrzeb Ziemi oraz konieczności bardziej racjonalnego gospodarowania zasobami naturalnymi. W świetle polskiego ustawodawstwa zrównoważony rozwój oznacza rozwój społeczno-gospodarczy integrujący działania polityczne, społeczne i gospodarcze, z jednoczesnym zachowaniem równowagi i trwałości podstawowych procesów przyrodniczych¹. Odnosząc wspomnianą definicję do skali regionalnej, zrównoważony rozwój można określić jako wykorzystanie zasobów regionalnych zapewniające społeczeństwu dobrobyt, przy jednoczesnym zapewnieniu możliwości rozwoju przyszłych pokoleń oraz mieszkańców innych obszarów. Zrównoważony rozwój propaguje sprawiedliwość między- i wewnątrzpokoleniową, która zakłada m.in. respektowanie tradycji i różnorodności kulturowej. Różnorodność regionów narzuca zróżnicowanie polityki rozwojowej, uwzględniającej specyfikę terytorium, które obejmuje. Zasady wdrażania zrównoważonego rozwoju na poziomie regionalnym określa *Agenda 21*, dokument przyjęty w Rio de Janeiro w roku 1992.

W praktyce zrównoważony rozwój powinien znaleźć swoje odzwierciedlenie w strategii rozwoju regionalnego i lokalnego, wypracowanej w sposób partycypacyjny przez wszystkich interesariuszy, a jego cele należy osiągnąć dzięki współpracy samorządów terytorialnych ze środowiskami biznesowymi i naukowymi. Dlatego nieoceniona rola przypisywana jest ośrodkom akademickim, gdyż prowadzone w uczelniach wyższych badania powinny przyczyniać się nie tylko do pogłębiania wiedzy naukowców, ale także poszukiwania

---

¹ Prawo ochrony środowiska, Dz.U. 2001, art. 3, ust. 50.

i implementacji rozwiązań bieżących problemów jednostek gospodarczych, a tym samym wzrostu gospodarczego regionów.

3. Rola szkolnictwa wyższego w zrównoważonym rozwoju regionalnym

Dążenie do zrównoważonego rozwoju regionów wynika z zapisów dokumentu *Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu*². Do priorytetów strategii zalicza się m.in.: rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji, pobudzanie gospodarki opartej na efektywnym wykorzystaniu z zasobów, z poszanowaniem dla środowiska oraz wspieranie rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu.

Dzisiejsza strategia konkurencyjności regionów musi opierać się na innowacjach i ekonomice wiedzy. A to spowodowało, że w wielu krajach od ośrodków akademickich oczekuje się dynamicznego rozwoju innowacji dla gospodarki, a także wspierania procesów rozwojowych w sferze społecznej, kulturalnej i politycznej³. Ich funkcjonowanie w regionach traktowane jest jako element struktury społeczno-gospodarczej oraz czynnik rozwoju⁴. Tym samym ośrodki akademickie aktywnie wspierają zrównoważony rozwój regionów, pełniąc wiele funkcji, takich jak m.in.: kreowanie i transfer wiedzy, tworzenie zaplecza wiedzy, dostarczanie wysoko wykwalifikowanych zasobów ludzkich oraz inicjowanie rozwoju intelektualnego i kulturalnego⁵.

Bezpośrednie uczestnictwo w regionalnych strukturach samorządowych sprawia, że uczelnie wyższe pełnią rolę autorytetu moralnego i lidera. Niektóre, ze względu na swoją wielkość, są ważnymi pracodawcami i „graczami” rynkowymi. Uniwersytety mogą też kreować wizerunek i tożsamość regionów, podnosić międzynarodową atrakcyjność konkurencyjną, a tym samym stanowić o sile przyciągania biznesu, najlepszych naukowców i studentów. Nie do przecenienia jest ich zaangażowanie społeczne⁶.

---

² Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu. Komisja Europejska, Bruksela, marzec 2010.

³ Göransson et al.: New activities of universities in transfer and extension: multiple requirements and manifold solutions. „Science and Public Policy“, No. 36(2), 2009, p. 157 & next.

⁴ Borowiec M.: Funkcjonowanie uczelni krakowskiego i rzeszowskiego ośrodka akademickiego w świetle koncepcji układów bipolarnych. Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, Kraków 2010, s. 11.

⁵ Szerzej: Szmít M.: Rola uczelni wyższych w procesie rozwoju regionalnego: studium przypadku, [w:] Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy. Determinanty rozwoju regionalnego w kontekście procesów globalizacji. Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów 2012.

⁶ Szerzej: Chatterton P., Goddard J.: The Response of Higher Education Institutions to Regional Needs. „European Journal of Education“, Vol. 35, No. 4, 2000, p. 475 & next; <http://www.paulchatterton.com/wp-content/uploads/2009/05/chatterton-andgoddard-he-and-regional-needs.pdf>, Berthold Ch. et al.: Mission Gesellschaft. Engagement und Selbstverständnis der Hochschulen. Ziele, Konzepte, internationale Praxis Essen: Edition Stifterverband, 2010; www.stifterverband.info/publikationen_und_podcasts/positionen_dokumentation/mission_gesellschaft/mission_gesellschaft.pdf, 11.03.2017.

Nie wszystkie z wymienionych funkcji ośrodków akademickich są realizowane w sposób zamierzony przez władze uczelni. Niektóre są „produktem ubocznym” ich występowania w regionie.

Uczelnie wyższe są interesariuszami regionu i czynnymi aktorami rynkowymi, przyczyniającymi się do rozwoju społeczno-gospodarczego jednostki terytorialnej. Prowadzone w nich badania naukowe stanowią warunek podstawowy przygotowania społeczności lokalnych do działań przedsiębiorczych, determinują rozwój innowacji i są źródłem patentów⁷. W tym sensie realizują cele zrównoważonego rozwoju związane z aktywizacją mieszkańców (interesariuszy) do działania na rzecz rozwoju gospodarczego i dobra społecznego. Kształtowanie długotrwałych relacji partnerskich uczelni wyższych ze społecznością lokalną, biznesową i samorządową wpisuje się w partycypacyjny model zarządzania regionem. Współczesne uczelnie zaspokajają potrzeby społeczne, a dzięki kontaktom z biznesem zapewniają absolwentom pracę i przyczyniają się do podniesienia jakości życia mieszkańców⁸. Będąc pracodawcami i inwestorami, przyciągają interesariuszy z zewnątrz. Ci generują popyt na produkty⁹ oraz współtworzą zasoby regionalne.

4. Uczelnie jako stymulatory rozwoju regionalnego w świetle dokumentów strategicznych

Mając na uwadze rolę i znaczenie szkolnictwa wyższego dla rozwoju regionalnego, istotna wydaje się ocena jego istotności z perspektywy dokumentów strategicznych. Pozwoli ona wskazać, w jakim zakresie władze samorządowi zamierzają wykorzystywać potencjały jednostek naukowych do kreowania zrównoważonego rozwoju regionalnego. Ten wynika ze strategii rozwoju kraju, w której widnieje zapis, że głównym celem rozwojowym „jest przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego uwzględniającego potrzeby społeczne, gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno-estetyczne”¹⁰. Strategia rozwoju kraju zakłada, że szkolnictwo wyższe będzie¹¹:

- łączyć rolę edukacyjną i badawczą z wdrażaniem innowacji oraz biznesem,
- kreatorem kapitału intelektualnego, będącego fundamentem dla nowoczesnej i konkurencyjnej gospodarki,

⁷ Breschi S., Lissoni F., Montobbio F.: The scientific productivity of academic inventors: New evidence from Italian data. “Economics of Innovation and New Technology”, Vol. 16, No. 2, 2007, p. 101 & next.

⁸ Ponikowski H.: Szkoły wyższe jako małe obszary rozwoju regionalnego i lokalnego, [w:] Broł R. (red.): Gospodarka lokalna i regionalna w teorii i praktyce. Prace Naukowe UE we Wrocławiu, nr 46, Wrocław 2009, s. 170.

⁹ Rozumiane jako każdy przedmiot rynkowej wymiany.

¹⁰ https://www.mr.gov.pl/media/3336/Strategia_Rozwoju_Kraju_2020.pdf.

¹¹ Ibidem.

- dostarczać wykwalifikowane kadry dla gospodarki, zgodne z wymaganiami rynku pracy (cel II – rozwój kapitału ludzkiego),

Z perspektywy regionalnej urzeczywistnienie idei zrównoważonego rozwoju oraz realizacji celów społecznych, ekonomicznych i środowiskowych sprowadza się do efektywnego wykorzystaniu zasobów oraz potencjałów regionalnych. Z zapisów Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego wynika, że jednym z najważniejszych wyzwań polityki regionalnej do roku 2020 jest uruchomienie niewykorzystanych zasobów pracy, absorpcja oraz tworzenie innowacji, poprzez wzmocnienie sektora naukowo-badawczego oraz jego relacji ze sferą biznesu¹². Zapis ten wskazuje, że szkolnictwo wyższe jest graczem rynkowym, aktywnie wspierającym rozwój regionalny. Jedną z priorytetowych wizji rozwoju regionalnego Polski jest konkurencyjność i innowacyjność regionalna. Jej urzeczywistnienie zakłada wzrost znaczenia ośrodków miejskich, które mają stać się przestrzenią rozwoju kapitału intelektualnego i społecznego. Tutaj kluczowa rola przypisywana jest szkolnictwu wyższemu, które ma zagwarantować wysoki poziom jakości kształcenia, dostosowany do wymogów rynku pracy. To w ośrodkach miejskich ma być wykorzystywany „potencjał wiedzy, nauki, gospodarki i kultury dla tworzenia oraz wykorzystywania rozwiązań innowacyjnych”¹³. Warunkiem jest sieć powiązań z kluczowymi ośrodkami naukowymi w kraju i ścisła współpraca uczelni wyższych z biznesem. W efekcie szkolnictwo wyższe przyczyni się do wzrostu innowacyjności przedsiębiorstw oraz zintensyfikuje obszar badań i rozwoju.

Krajowa strategia rozwoju regionalnego zakłada wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów (województw) poprzez działania tematyczne, a w szczególności rozwój kapitału intelektualnego (ludzkiego i społecznego). W tym zakresie kluczowe są m.in. przedsięwzięcia edukacyjne oraz zintegrowane działania dla rozwijania wysoko wykwalifikowanych zasobów pracy. W tym kontekście polityka regionalna kładzie nacisk na *podnoszeniu jakości i efektywności kształcenia w wiodących ośrodkach akademickich w zakresie nauk stosowanych*¹⁴. Uznając znaczenie uczelni wyższych w kreowaniu rozwoju regionalnego strategia, zakłada wsparcie przedsięwzięć dotyczących pozyskiwania najwyższej klasy kadr naukowych oraz uczestnictwo w globalnej wymianie wiedzy. Kształceniu światowej klasy specjalistów w najnowocześniejszych branżach regionalnych przypisywana jest rola motoru rozwoju. Zaplecze akademickie pozwala polepszyć jakość kadr współpracujących z inwestorami, co uznawane jest za istotne wsparcie inwestycji zewnętrznych (w tym zagranicznych). Z postanowień Krajowej Strategii rozwoju Regionalnego wynika również, że ośrodki naukowo-badawcze inicjują wzrost innowacyjności przedsiębiorstw oraz tworzenie innowacyjnych technologii, produktów i usług¹⁵.

¹² Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego do roku 2020, https://www.mr.gov.pl/media/3337/KSRR_13_07_2010.pdf, 15.03.2017.

¹³ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego do roku 2020..., op.cit., s. 83.

¹⁴ Ibidem, s. 112.

¹⁵ Ibidem, s. 114.

Analizując powiązania szkolnictwa wyższego z głównymi stymulatorami zrównoważonego rozwoju regionalnego (kreacja kapitału ludzkiego, innowacyjność i transfer technologii), nie sposób pominąć strategii niższych szczebli administracyjnych (strategii rozwoju województw). Analiza treści strategii regionalnych potwierdza znaczenie ośrodków akademickich w wymienionych obszarach.

Z treści strategii rozwoju województw wynika, że uczelnie wyższe postrzegane są przez władarzy samorządowych jako istotne czynniki rozwoju regionalnego. Dostrzegają oni wpływ kształcenia akademickiego na jakość kapitału ludzkiego, który stanowi podstawę poprawy sytuacji na rynku pracy oraz stymuluje przedsiębiorczość mieszkańców i przyciąga inwestycje zewnętrzne. Dla przykładu strategia województwa świętokrzyskiego wśród głównych priorytetów i kierunków działań wymienia: doskonalenie systemu szkolnictwa z uwzględnieniem rynku pracy oraz rozwój potencjału kadrowego nauki i sektora badawczo-rozwojowego¹⁶. Ze strategii woj. śląskiego wynika, że dobrze rozwinięty i dostępny system szkolnictwa, zapewnia wysoką jakość kształcenia i jest dostosowany do potrzeb rynku pracy¹⁷. Strategia woj. podlaskiego uwypukla znaczenie kapitału ludzkiego w generowaniu przewagi konkurencyjnej¹⁸, a strategia woj. mazowieckiego wskazuje, że szczególny nacisk powinien zostać położony na rozwój priorytetowych dla regionu dziedzin nauki, w tym wzmocnienie specjalistycznych kierunków kształcenia sprzyjających rozwojowi województw¹⁹.

Ważne znaczenie przypisywane jest także sferze badań i rozwoju, dzięki której kreowane są rozwiązania innowacyjne. Ze strategii rozwoju wynika także, że transfer wiedzy, technologii i innowacji ze sfery nauki do biznesu jest warunkiem wzrostu konkurencyjności regionów. Ze strategii rozwoju województwa podlaskiego wynika jednoznacznie, że *region musi wykorzystywać swoje atuty, do których zalicza się sieć szkół wyższych i instytucji wspierających innowacje*²⁰. Strategia woj. świętokrzyskiego zakłada rozwój instytucji zajmujących się upowszechnieniem w regionie innowacyjnych technologii, promocją regionalnych osiągnięć naukowych i ich komercjalizacją²¹. Zdaniem władarzy woj. podlaskiego region musi wykorzystywać swoje największe atuty, do których zalicza się sieć szkół wyższych i instytucji wspierających innowacje²². Natomiast cele strategiczne woj. lubelskiego ukierunkowane są na innowacje, wzmocnienie miast, rozwój nowoczesnej wsi, przedsiębiorczość, wykorzystanie potencjału naukowego²³. Wyborem strategicznym woj. pomorskiego są z kolei innowacje i mechanizmy transferu wiedzy do przedsiębiorstw²⁴.

---

¹⁶ <http://www.e-swietokrzyskie.pl>.

¹⁷ <http://www.slaskie.pl>.

¹⁸ www.strategia.wrotapodlasia.pl.

¹⁹ http://mbpr.pl/user_uploads/image/PRAWA_MENU/PROJEKT%20STRATEGII/SRWMPROJ.pdf.

²⁰ Strategia rozwoju województwa podlaskiego do roku 2020, s. 29, www.strategia.wrotapodlasia.pl, 19.03.2017.

²¹ <http://www.e-swietokrzyskie.pl>.

²² www.strategia.wrotapodlasia.pl.

²³ <http://www.strategia.lubelskie.pl>.

²⁴ <http://www.rpo.pomorskie.eu>.

Nieliczne strategie województw wychodzą poza postrzeganie uniwersytetu przez pryzmat przedsiębiorczości i transferu technologii. Przykładowo w strategii województwa opolskiego zwrócono uwagę na współpracę między różnymi aktorami polityki regionalnej i tworzenie naturalnych sieci kooperacyjnych. Analiza ta uwidacznia, że regiony postrzegają uczelnie wyższe jako podmioty przedsiębiorcze²⁵ lub kreujące wiedzę *Mode 2 of Knowledge Production*²⁶. Żadna ze strategii nie odwołuje się do modelu uniwersytetu zaangażowanego²⁷.

Z powyższego, jedynie pobieżnego przeglądu wyłania się preferowany przez województwa model uczelni jako zaplecza B+R regionu – zaplecza służącego konkurującym normalnie ze sobą przedsiębiorcom działającym w regionie, a także, choć jest to mniej oczywiste, pozostałym interesariuszom, w tym jednostkom samorządu terytorialnego. Uczelnie regionalne miałyby więc zastąpić po części działy badań lokalnego biznesu, który zwykle nie jest w stanie utrzymywać własnych zespołów badawczych, ani tym bardziej zapłacić rynkowej ceny za usługi B+R. Ich rola pokrywa się więc częściowo z rolą instytutów badawczych, które w ogóle nie pojawiają się w strategiach.

5. Instrumenty prawne sterowania współpracą uczelni z regionem

Na sposób działania uniwersytetu państwo może wpływać skutecznie bez bezpośredniej ingerencji w jego sprawy wewnętrzne. Dobrze znanym sposobem modyfikowania zachowań tak obywateli, jak i organizacji jest sterowanie rozwojem społecznym i postępem technicznym za pomocą przepisów prawa. Polityczne idee przewodnie zostają wcielone w ustawę, której treść ma zachęcać obywatela do pożądanego zachowania²⁸. Państwo ustala reguły gry akademickiej, wprowadzając system bodźców, do których muszą dostosować się uczelnie publiczne, jeśli chcą przetrwać.

Poszukiwanie bodźców do współpracy z otoczeniem zewnętrznym wypada zacząć od rozporządzenia parametryzacyjnego²⁹. Kategoria badawcza zależy m.in. od praktycznych

---

²⁵ Uniwersytet jest motorem rozwoju gospodarczego, gwarantem stabilnych miejsc pracy, inwestorem stymulującym rozwój regionalny.

²⁶ Kapitalizacja wiedzy odzwierciedla znaczenie powiązań uczelni z interesariuszami.

²⁷ Jedynie na podstawie strategii nie można stwierdzić, co jest tego przyczyną – nieznamość idei uniwersytetu zaangażowanego (oddziaływanie na wzrost gospodarczy jest, obok nauczania i badań naukowych podstawowym zadaniem uniwersytetu) czy raczej potrzeby gospodarcze regionu. Kwestia ta będzie wymagała dalszych badań.

²⁸ Por. Karstens J.: *Rechtliche Steuerung von Umweltinnovationen durch Leitbilder: Leitbilder als materieller Kern von regulierter Selbstregulierung*, [in:] Eifert M., Hoffmann-Riem W. (Hrsg.): *Innovation und rechtliche Regulierung*. Baden-Baden 2002, S. 50 und n.

²⁹ Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 grudnia 2016 r. w sprawie przyznawania kategorii naukowej jednostkom naukowym i uczelniom, w których zgodnie z ich statutami nie wyodrębniono podstawowych jednostek organizacyjnych, Dz.U. z 2016 r., poz. 2154, dalej jako rozporządzenie parametryzacyjne.

efektów działalności naukowej jednostki. Obejmują one „wdrożenia” (działalność komercyjną) i „aplikacje” (efekty niekomercyjne).

W przypadku wdrożeń głównym miernikiem skuteczności są osiągnięte przez jednostkę z tego tytułu przychody. Ponieważ wdrożenia nie są oceniane pod kątem ich wpływu na otoczenie, ich wpływ na rozwój regionalny może być różny: od wpisania się w strategię wojewódzkie, przez neutralność, aż po wariant negatywny z uczelnią niewspółpracującą z regionem.

Punktacja aplikacji zależy od ich zasięgu. Z perspektywy uczelni instrument ten zachęca do tworzenia i udostępniania rozwiązań co najmniej na poziomie ogólnopolskim. Aplikacje o zasięgu lokalnym, czyli te najbardziej wpływające na rozwój regionu, są bowiem najniżej punktowane, co skutecznie zniechęca do działań na rzecz regionu.

Również projekty założeń do tzw. *Ustawy 2.0* zasadniczo promują wizję uniwersytetu przedsiębiorczego, prowadzącego badania naukowe nadające się do komercyjnego wykorzystania i uczestniczącego na zasadach rynkowych we współpracy z otoczeniem zewnętrznym. W projekcie Instytutu Allerhanda współpraca z otoczeniem zewnętrznym sprowadza się do komercjalizacji wyników badań naukowych³⁰, a zawarte tam propozycje nie wychodzą poza dobrze znane koncepcje, wypracowane już w latach 80. zeszłego stulecia³¹. Niezależnie od tego propozycje te są spójne i warte dyskusji, choć mamy wątpliwość, czy pozytywny wpływ na rozwój regionalny będą miały uniwersytety nie tyle przedsiębiorcze, co będące przedsiębiorstwami. Potrzebę współpracy z otoczeniem zewnętrznym widzi również zespół M. Kwieka z UAM. Również i tu współpraca ta miałaby charakter wyłącznie biznesowy, zaś propozycje zespołu dotyczą szczegółowych kwestii, jak opodatkowanie aportu, niedających jednak klarownej wizji współpracy na linii nauka-biznes³². Propozycje te pisane są z perspektywy dyscyplin teoretycznych, co odbija się na kształcie założeń, w niewielkim tylko stopniu uwzględniających dyscypliny stosowane i ich potrzeby.

Na tle tych projektów korzystnie wyróżnia się projekt Uniwersytetu SWPS, w którym zdefiniowano dość wyraźnie, jak zdaniem jego autorów ma wyglądać trzecia misja uniwersytetu, nie ograniczając jej przy tym do działalności komercyjnej³³. Nadto projekt ten przewiduje pewne instrumenty wsparcia współpracy z otoczeniem zewnętrznym, choć tylko w dość ogólnym, typowym dla założeń do ustaw, zarysie³⁴.

---

³⁰ Radwan A. (red.): *Plus ratio quam vis consuetudinis. Reforma nauki i akademii w Ustawie 2.0*, Kraków 2017, s. 245 i nast.

³¹ Powers D.R., Betz F., Aslanian C.B., Powers M.F.: *Higher Education in Partnership with Industry*, Clinton 2012, Kindle Edition, której pierwsze wydanie pochodzi z 1988 r.

³² Kwiek M. i in.: *Projekt założeń do ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym*. Poznań 2016, s. 78 i nast.

³³ Izdebski H. i in.: *Projekt założeń do ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym*. Warszawa 2016, s. 45 i nast.

³⁴ *Ibidem*, s. 46-47.

6. Wnioski

Z przeprowadzonej w artykule wstępnej analizy problematyki wpływu polskich uczelni na rozwój regionalny wynika wyraźnie, że obecne przepisy nie zawierają wystarczających instrumentów prawnych zachęcających uczelnie i interesariuszy zewnętrznych do współdziałania w tym zakresie. Również dwa z trzech projektów *Ustawy 2.0* w zasadzie pomijają tę kwestię, skupiając się na komercyjnej. Jedynie projekt SWPS zawiera interesujące propozycje w tym zakresie. Ponieważ poszczególne województwa w spójny i dość jednolity sposób określiły, czego oczekują od uczelni, istnieje punkt wyjścia do dyskusji nad modelem współpracy uczelnie – otoczenie w *Ustawie 2.0*.

Bibliografia

1. Berthold Ch. et al.: *Mission Gesellschaft. Engagement und Selbstverständnis der Hochschulen. Ziele, Konzepte, internationale Praxis* Essen: Edition Stifterverband, 2010, www.stifterverband.info/publikationen_und_podcasts/positionen_dokumentationen/mission_gesellschaft/mission_gesellschaft.pdf, 11.03.2017.
2. Borowiec M.: *Funkcjonowanie uczelni krakowskiego i rzeszowskiego ośrodka akademickiego w świetle koncepcji układów bipolarnych*, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, Kraków 2010.
3. Breschi S., Lissoni F., Montobbio F.: *The scientific productivity of academic inventors: New evidence from Italian data*. "Economics of Innovation and New Technology", Vol. 16, No. 2, 2007.
4. Chatterton P., Goddard J.: *The Response of Higher Education Institutions to Regional Needs*. "European Journal of Education", Vol. 35, No. 4, 2000, www.paulchatterton.com/wp-content/uploads/2009/05/chatterton-andgoddard-he-and-regional-needs.pdf.
5. Göransson R. et al.: *New activities of universities in transfer and extension: multiple requirements and manifold solutions*. "Science and Public Policy", No. 36(2), 2009.
6. Izdebski H. et al.: *Projekt założeń do ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym*. Warszawa 2016.
7. Karstens J.: *Rechtliche Steuerung von Umweltinnovationen durch Leitbilder: Leitbilder als materieller Kern von regulierter Selbstregulierung*, [in:] Eifert M., Hoffmann-Riem W. (Hrsg.): *Innovation und rechtliche Regulierung*. Baden-Baden 2002.
8. Kwiek M. et al.: *Projekt założeń do ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym*. Poznań 2016.

9. Ponikowski H.: Szkoły wyższe jako małe obszary rozwoju regionalnego i lokalnego, [w:] Broł R. (red.): Gospodarka lokalna i regionalna w teorii i praktyce. Prace Naukowe UE we Wrocławiu, nr 46, Wrocław 2009.
10. Powers D.R., Betz F., Aslanian C.B., Powers M.F.: Higher Education in Partnership with Industry. Clinton 2012, Kindle Edition, której pierwsze wydanie pochodzi z 1988 r.
11. Radwan (red.): Plus ratio quam vis consuetudinis. Reforma nauki i akademii w Ustawie 2.0, Kraków 2017.
12. Szmit M.: Rola uczelni wyższych w procesie rozwoju regionalnego: studium przypadku, [w:] Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy. Determinanty rozwoju regionalnego w kontekście procesów globalizacji. Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów 2012.